

INNOVATSION FAOLIYATGA METODOLOGIK YONDASHUV MASALALARI

Sharipova Aziza Mustafayevna

*Respublika ixtisoslashtirilgan dizayn maktabi biologiya
fani o'qituvchisi*

Annotatsiya: Mazkur maqolada innovatsion faoliyatga metodologik yondashuvning mazmun-mohiyati, ilmiy-nazariy asoslari hamda ta'lim jarayonidagi ahamiyati yoritilgan. Innovatsion faoliyatni tashkil etishda tizimli, kompetensiyaviy, shaxsga yo'naltirilgan, faoliyatga yo'naltirilgan va kreativ yondashuvlarning o'ziga xos xususiyatlari tahlil qilingan. Shuningdek, pedagogning innovatsion faoliyatini rivojlantirishda metodologik tamoyillar, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, innovatsion metodlar va ijodiy yondashuvlarning o'rni ochib berilgan. Innovatsion faoliyatning samaradorligini ta'minlashda pedagogning kasbiy kompetensiyasi, ijodiy salohiyati, yangiliklarni qabul qilish va amaliyotga tatbiq etish qobiliyati muhim omil sifatida asoslangan.

Kalit so'zlar: innovatsion faoliyat, metodologik yondashuv, innovatsion jarayon, pedagogik innovatsiya, tizimli yondashuv, kompetensiyaviy yondashuv.

ВОПРОСЫ МЕТОДОЛОГИЧЕСКОГО ПОДХОДА К ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Шарипова Азиза Мустафаевна

*Учитель биологии Республиканской специализированной школы
дизайна*

Аннотация: В данной статье раскрываются сущность и содержание методологического подхода к инновационной деятельности, его научно-теоретические основы, а также значение в образовательном процессе. Проанализированы особенности системного, компетентностного, личностно ориентированного, деятельностного и креативного подходов к организации инновационной деятельности. Кроме того, раскрыта роль методологических принципов, современных педагогических технологий, инновационных методов и творческих подходов в развитии

инновационной деятельности педагога. Обосновано, что профессиональная компетентность педагога, его творческий потенциал, способность воспринимать нововведения и внедрять их в практику являются важными факторами обеспечения эффективности инновационной деятельности.

Ключевые слова: инновационная деятельность, методологический подход, инновационный процесс, педагогическая инновация, системный подход, компетентностный подход.

ISSUES OF THE METHODOLOGICAL APPROACH TO INNOVATIVE ACTIVITY

Sharipova Aziza Mustafayevna

*Biology Teacher at the Republican Specialized
School of Design*

Annotation: This article explores the essence and content of the methodological approach to innovative activity, its scientific and theoretical foundations, as well as its significance in the educational process. The specific features of systemic, competency-based, learner-centered, activity-based, and creative approaches to organizing innovative activity are analyzed. The article also highlights the role of methodological principles, modern pedagogical technologies, innovative methods, and creative approaches in developing teachers' innovative activity. It is substantiated that teachers' professional competence, creative potential, ability to embrace innovations, and capacity to implement them in practice are important factors in ensuring the effectiveness of innovative activity.

Keywords: innovative activity, methodological approach, innovative process, pedagogical innovation, systemic approach, competency-based approach.

O'qituvchilarning faoliyati ko'p qirrali bo'lib, ular boshqaruvchi, muloqot qiluvchi, yo'na ltiruvchi, tashkil etuvchi va baholovchi rollarini amalga oshirishlari kerak bo'ladi. Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyev ta'birlari bilan aytganda, "Innovatsiya bo'lmas ekan, hech bir sohada raqobat, rivojlanish bo'lmaydi. Xalqimiz dunyoqarashida innovatsiyalarni yaratish – eng muhim vazifamizdir. Bu sohadagi o'zgarishlarni xalqimizga keng targ'ib qilmasak,

odamlarda ko‘nikma paydo qilmasak, bugungi davr shiddati, fan-texnikaning mislsiz yutuqlari bilan hamqadam bo‘lolmaymiz. Innovatsion faoliyatni zamon talablari darajasiga rivojlantirish lozim”. [5]

O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi qonunning 45-moddasida pedagog xodimlarning maqomi va ular faoliyatining kafolatlari haqida shunday aytib o‘tilgan: “ilmiy, ilmiy-tadqiqot va ijodiy faoliyatni amalga oshirish, eksperimental faoliyatda ishtirok etish, innovatsiyalarni ishlab chiqish va joriy qilish” 46-moddasida esa: “Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan, o‘qitish va tarbiyaning ilg‘or hamda innovatsion shakllari va usullaridan foydalanish”-deya ta’kidlangan. [2]

O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 24-iyuldagi O‘RQ-630-sonli “O‘zbekiston Respublikasi Innovatsion faoliyat rivojlanish vazirligi faoliyatini tashkil etish to‘g‘risida” gi qonuni, O‘zbekiston Respublikasining Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 2020-yil 30- noyabrda PQ-3416-sonli “Innovatsion faoliyat to‘g‘risida”gi qarori, 2017-yil 29-noyabrdagi PF-5264-son farmoni asosida “O‘zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligi” tashkil etilgan. [2,3,4]

O‘zbekiston Respublikasini innovatsion ilmiy-texnik rivojlantirish sohasida jamiyat va davlat hayotini har tomonlama rivojlantirishga, mamalakatning intellektual va texnologik salohiyatini oshirishga qaratilgan yagona davlat siyosatini amalga oshiruvchi davlat boshqaruv organi hisoblanadi.

Innovatsion texnologiyalar asosida mantiqiy fikrlash uzluksiz ta’lim tizimini rivojlantirishning eng muhim omillaridan hisoblanadi. Ular ta’lim jarayonida ma’lum o‘zgarishlarga, ta’lim mazmuni, sifati boyishiga va samarali tashkil etilishiga sabab bo‘ladigan turli tashabbus va yangiliklarning yaxlit tizimida namoyon bo‘ladi. Ilm, fan va texnikaning jadal rivojlanishi, yangi texnika va tex-nologiyalarning jamiyatning barcha qatlamlariga kirib borishi, axborot texnologiyasi vositalarining barcha davlat va nodavlat muassasalarida qo‘llanilishi o‘qituvchilardan uzluksiz bilim olishni talab qilmoqda. [6]

O‘tgan davr mobaynida innovatsion go‘yalar, ishlanmalar va texnologiyalar asosida iqtisodiyotning barcha tarmoqlari va ijtimoiy sohani jadal rivojlantirishni ta’minlash maqsadida Innovatsion rivojlanish vazirligi tomonidan innovatsion g‘oyalar va texnologiyalarni ishlab chiqish va joriy etish, ularning yanada rivojlanishini ta’minlovchi normativ-huquqiy bazani yaratish doirasida O‘zbekiston Respublikasining Prezidentining 3 ta farmoni, 11 ta qarori, Vazirlar Mahkamasining 8 ta qarori va 4 ta idoraviy-normativ hujjatlari (jami 26 ta) tasdiqlandi.

Ayni paytda innovatsiya sohasida erishilayotgan yutuqlar salmog'ini oshirishga, ushbu sohaning huquqiy asoslarini yanada takomillashtirishga kun tartibidagi dolzarb masalalardan biri sifatida qaralmoqda.

Mamlakatimizda demokratik islohotlarni yanada chuqurlashtirish va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish konsepsiyasida “Innovatsiyalar va innovatsion faoliyat to'g'risidagi qonun loyihasini ishlab chiqish” taklifi bejizga ilgari surilmagan. Shu bois ham, “Innovatsion faoliyat va salohiyat” mavzusi o'zining dolzarbligi bilan muhim ahamiyatga ega. [8]

Ta'lim muassasasida innovatsion faoliyatning samarali yo'lga qo'yilganligi innovatsion jarayon subyekti va innovatsion jarayonning faoliyatli tuzilishi bilan bevosita bog'liqdir. Innovatsion faoliyat – pedagogik jamoani harakatga keltiruvchi, olg'a boshlovchi, taraqqiy ettiruvchi kuchdir.

“Innovatsion faoliyat – bu yangi ijtimoiy talablar bilan an'anaviy me'yorlarning mos kelmasligi, yoxud amaliyotning yangi shakllanayotgan me'yoring mavjud me'yor bilan to'qnashuvi natijasida vujudga kelgan majmual muammolarni hal yechishga qaratilgan faoliyatdir”, - deb ta'kidlaydi V.I.Slobadchikov. [6]

Innovatsion faoliyat bu amaliyot va nazariyaning muhim qismi bo'lib, ijtimoiymadaniy ob'ekt sifatlarini yaxshilashga qaratilgan ijtimoiy sub'ektlarning harakat tizimi bo'lib, u ma'lum doiradagi muammolarni yechish uchun motivatsion tayyorgarlikka ega bo'lishdir. O'qituvchi innovatsion faoliyatining markaziy masalasi o'quv jarayonini samarali tashkil etishdir. [6]

Innovatsion faoliyatning asl mazmuni amalda yangi texnologiyaning shakllanishi bo'lib, uning natijasi innovatsiya sifatida yuzaga kelgan ixtironi – loyihaga, loyihani – texnologiyaga aylantirishga yo'naltirilgan faoliyatdir.

Innovatsion faoliyatda ilmiy tasavvurlar akademik ilm mantig'i bo'yicha tug'ilmaydi, balki rivojlanish jarayonining modifikatsiyalari qo'llab-quvvatlanishi natijasida rivojlanayotgan amaliyot mulohazasidan paydo bo'ladi.

Muayyan tashkilotdagi innovatsion jarayonning tezligi, samaradorligi va xususiyatlarini tavsiflovchi kalit so'z bu innovatsion salohiyatdir. Maktabning innovatsion salohiyati bu yangiliklarni yaratish, idrok etish, amalga oshirish, shuningdek eskirgan, pedagogik jihatdan asossiz o'z vaqtida xalos bo'lish qobiliyatidir. Ushbu qobiliyat asosan o'qituvchi jamoasi a'zolarining ijodiy intilishlari, yangiliklarga munosabati natijasidir.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 24-iyuldagi O'RQ-630-sonli "O'zbekiston Respublikasi Innovatsion faoliyat rivojlanish vazirligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida" gi qonuni.
2. O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 20-sentyabrdagi "Ta'lim to'g'risida"gi O'RQ-637-son Qonuni // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, – T., 24.09.2020., 03/20/637/1313-son.
3. O'zbekiston Respublikasining Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 2017-yil 29- noyabrdagi PF-5264-son farmoni asosida "O'zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligi" tashkil etilgan.
4. O'zbekiston Respublikasining Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 2020-yil 30- noyabrda PQ-3416-sonli "Innovatsion faoliyat to'g'risida"gi qarori.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 2020-yil 29-yanvardagi Oliy Majlisga Murojaatnomasi.
6. Sh.M.Zufarov. "Pedagogik innovatika" (o'quv qo'llanma) T.: 2012.
7. В.И.Слободчиков, Е.И.Исаев «Психология развития человека. Развитие субъективной реальности в онтогенезе». – М., 2000. – 416 с.
8. В.А.Сластенин, Л.С Подымова. "Педагогика: инновационная деятельность". Москва. 1997. 122 стр.